

For citation / Atf için:

ASLAN, G. (2026). Sosyoloji Dersi Öğretim Programı ile İlgili Gerçekleştirilen Çalışmaların İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi – USBED* 8(14), 207-224. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18429593>, <https://dergipark.org.tr/pub/usbed>

Sosyoloji dersi öğretim programı ile ilgili gerçekleştirilen çalışmaların incelenmesi

An examination of studies conducted related to the sociology curriculum

Gamze ASLAN

Öğr. Gör. Dr.; Gazi Üniversitesi, Rektörlük, KAPUM, 06, Ankara, Türkiye
E-mail: gamzeaslan38@gmail.com ORCID: 0000-0001-8057-5522

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article
Gönderilme Tarihi / Submission Date: 17/12/2025
Revizyon Tarihleri / Revision Dates: 19/12/2025 (Editör k.), 20/01/2026 (Majör r.)
Kabul Tarihi / Accepted Date: 30/01/2026

Etik Beyan / Ethics Statement

(X) Makale için etik onay alınmamıştır. Yazar(lar), çalışmanın etik kurul onayına tabi olmadığını beyan eder(ler).

(X) Ethical approval was not obtained for this study. The author(s) declare(s) that the study is not subject to ethics committee approval.

Araştırmacıların çalışmaya katkısı / Researchers' contribution to the study

1. Yazarın katkısı: Makaleyi yazdı, verileri topladı ve sonuçları analiz etti/raporladı (%100%).

Author contribution: Wrote the article, collected the data, and analyzed/reported the results (100%).

Çıkar çatışması / Conflict of interest

Yazar bu çalışmada olası bir çıkar çatışması olmadığını beyan ederler.

The author declares that there is no potential conflict of interest in this study.

Benzerlik / Similarity

Bu çalışma iThenticate programında taranmıştır. Nihai benzerlik oranı % 7'dir.

This study was scanned using the iThenticate program. The final similarity rate is 7%.

Sosyoloji dersi öğretim programı ile ilgili gerçekleştirilen çalışmaların incelenmesi

Öz

Araştırmada 2000-2025 yılları arasında sosyoloji öğretim programları ile ilgili gerçekleştirilen makale ve tezler yayın türü ve yıllara göre dağılımları, araştırma amaç ve yöntemleri, araştırmalarda yer alan sosyoloji öğretim programı ve sıklığı gibi değişkenler açısından incelenmiştir. Bu bağlamda sosyoloji öğretim programı ile ilgili 1 doktora, 12 yüksek lisans tezi ve 24 makale olmak üzere toplam 37 çalışma incelenmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizinin kullanıldığı çalışmada ele alınan araştırmalar çeşitli değişkenler açısından irdelenmiştir. Araştırma sonucunda Cumhuriyet'ten günümüze geçerli olan bütün sosyoloji öğretim programları ile ilgili çalışma yapıldığı tespit edilmiştir. Ancak araştırmaların amacı ve yönteminde homojen bir dağılımın olmadığı görülmüştür. Bu bağlamda araştırmalarda çoğunlukla nitel araştırma yönteminden yararlanıldığı ve ders kitaplarının sosyoloji öğretim programı doğrultusunda incelendiği saptanmıştır. Çalışmalarda en fazla 2009 sosyoloji öğretim programından yararlandığı da bulgular arasındadır. Araştırma kapsamında ele alınan tez çalışmaları ise en fazla Gazi Üniversitesinde gerçekleştirilmiştir. Bu durumun oluşmasında Gazi Eğitim Fakültesinde Felsefe Grubu Öğretmenliği bölümünün yer alması etkili olabilir.

Anahtar Kelimeler: Sosyoloji, öğretim programı, içerik analizi

An examination of studies conducted on the sociology course curriculum

Abstract

This study examines articles and theses published between 2000 and 2025 related to sociology curricula, focusing on their distribution by publication type and year, research aims and methods, the sociology curricula addressed, and their frequency. In this context, a total of 37 studies were examined, including 1 doctoral dissertation, 12 master's theses, and 24 articles. Using content analysis, a qualitative research method, the studies were analyzed based on various variables. The findings reveal that studies have been conducted on all sociology curricula implemented from the Republican period to the present. However, the distribution of research aims and methods is not homogeneous. It was determined that qualitative research methods were predominantly used and that textbooks were frequently examined in line with the sociology curriculum. Another significant finding is that the 2009 sociology curriculum was the most frequently studied. The majority of the thesis studies were conducted at Gazi University, which can be attributed to the presence of the Philosophy Group in the Teacher Education Department at the Faculty of Education.

Keywords: Sociology, curriculum, content analysis

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The first sociology education at the high school level began in 1911 when Ziya Gökalp taught the course "İçtimaiyat" at the Selanik Committee of Union and Progress High School. Ziya Gökalp was the first to include this course in the curriculum and to teach it. Following the proclamation of the Republic, sociology education was officially included in the high school curriculum in 1924 (Zabun & Berber, 2019, p. 1073).

An examination of Turkish educational history reveals that nine different sociology curricula have been implemented from 1924 to the present. These curricula were introduced in 1924, 1935, 1938, 1952, 1957, 1976, 1987, 1995, and 2009. Zabun (2012, p. 158) states that these curricula differ from one another in terms of aims and content. Accordingly, sociology curricula, like those of other disciplines, have been revised during significant historical and political turning points, when major changes were made to the education system.

Changes made to sociology curricula over time have been the subject of various studies based on different variables. Although these studies focus on different curricula and topics, it has been observed that there is a concentration on certain subjects and curricula, such as textbook analyses based on the sociology curriculum and studies related to the 2009 curriculum. Therefore, it can be stated that research on curricula does not show a homogeneous distribution. This study aims to contribute to the literature by examining studies conducted on sociology curricula and by encouraging research diversity while preventing thematic concentration in specific areas.

Methods

This study aimed to examine articles and theses published between 2000 and 2025 related to sociology curricula in secondary education, focusing on various variables, including research objectives and methods. In this way, a comprehensive analysis of studies conducted on sociology curricula implemented from the establishment of the Republic to the present was provided.

The study employed document analysis, a qualitative research method. Document analysis involves the systematic examination and evaluation of both digital and printed sources, and it is widely used in qualitative research (Kıral, 2020, p. 173). This method provides researchers with an alternative data source when direct data collection and observation are not feasible (Creswell, 2013, p. 190).

The population of the study consisted of articles and theses published between 2000 and 2025 related to sociology curricula in secondary education. Due to the limited number of studies within the specified time frame, the entire population was included without sampling. Searches were conducted in DergiPark, Google Scholar, and the National Thesis Center (YÖK Thesis Database) using the keyword “sociology curriculum.” As a result, a total of 37 studies were identified, including 24 articles and 13 theses. Book chapters and conference papers were excluded from the scope of the study.

Findings

In the study examining articles, master’s theses, and doctoral dissertations conducted between 2000 and 2025 on sociology curricula, a total of 38 studies were analyzed. Of these studies, 1 (2.70%) was a doctoral dissertation, 12 (32.43%) were master’s theses, and 24 (64.86%) were articles. According to the distribution by publication type, articles constituted the largest proportion of publications.

When the distribution of studies by year was examined, it was found that no publications were produced on the subject between 2002–2006, as well as in 2008, 2010, and 2011. The highest number of publications was observed in 2018, with six studies (16.21%). Except for these years, at least one study on sociology curricula was conducted between 2000 and 2025.

Conclusion

In Türkiye, the sociology curriculum differs only in Social Sciences High Schools, where sociology is taught as a compulsory course. In this context, sociology courses in Social Sciences High Schools have been conducted according to the 2006 curriculum (learning area of sociology within the social sciences course). The findings indicate that three articles (5.26%) were conducted on the 2006 curriculum, all of which employed qualitative research methods.

Among the studies examined, 29 (78.37%) utilized qualitative research methods, while 8 (21.62%) employed quantitative methods. Additionally, studies were conducted on all sociology curricula introduced in 1924, 1935, 1938, 1952, 1957, 1976, 1987, 1995, and 2009. Some studies focused on a single curriculum, while others examined multiple curricula.

The 2009 sociology curriculum was the most frequently examined in articles ($f = 17$, 29.82%) and theses ($f = 10$, 34.48%). Although all sociology curricula taught in general high schools were addressed in theses, no thesis focused on the 2006 sociology curriculum implemented in Social Sciences High Schools.

Regarding the distribution of theses by university, Gazi University had the highest number of theses ($f = 3$, 23.07%). In terms of institutes, the Social Sciences Institute accounted for the highest proportion ($f = 8$, 61.53%). An analysis of the research aims revealed that most studies focused on aligning textbooks with the curriculum ($f = 18$, 48.64%), indicating a lack of homogeneity in research topics. A similar imbalance was observed in the predominant use of qualitative research methods.

Based on the findings, the following recommendations are offered for future research:

- While numerous studies examine textbooks, curricula, and teacher and student opinions, future research may focus on challenges encountered in the implementation of sociology courses.
- Topics emphasizing the contributions of sociology education to individuals may be explored.
- Comparative studies between sociology education in Türkiye and other countries may be conducted.
- Greater emphasis may be placed on thesis studies related to the 2006 sociology curriculum implemented in Social Sciences High Schools.
- Studies employing quantitative research methods in relation to sociology curricula should be increased.

GİRİŞ

İnsan yaratılışı itibarıyla sürekli öğrenmeye muhtaçtır. Eğitim beşikten mezara devam eden bir süreci kapsamaktadır. Avcı ve Kıran (2021, s. 837) eğitimin süreklilik gerektiren bir insan faaliyeti olduğu için toplumdaki diğer kurumlar ile ilişkili şekilde toplumun tamamına yayıldığını belirtmiştir. Özellikle birey toplum ilişkisinde eğitimin önemli bir araç olduğu vurgulanmıştır. Bu açıdan eğitimin belli bir düzene göre yürütüldüğü örgün eğitim son derece önemli bir konumda yer alır. Çünkü örgün eğitimde belirli konularda içeriklerin önceden hazırlandığı sistemli bir öğretim söz konusudur. Örgün eğitim kurumlarında matematik, felsefe, fen bilimleri vb. gibi çeşitli dallarda öğretim programlarına bağlı olarak gerçekleştirilen öğrenmeler bulunmaktadır. Öğretim programları okullarda gerçekleştirilen eğitimlerin bir düzene göre verilmesini sağlamaktadır. Sosyoloji öğretimi de bu dallardan biridir.

Sosyoloji insanlar arasındaki ilişkileri ve bu ilişkilerden meydana gelen sosyal kurumları, yapıyı, kültürü ve toplumsal değişimleri inceleyen bir bilimdir (Arslanoğlu, 2017, s. 19-20). Sosyoloji eğitimi alan bireylerin sosyolojik bakış açısı geliştiğinden toplum içindeki olay ve olguları anlama kapasiteleri yüksektir. Sosyoloji öğretiminin ülkemizde yer edinmesi ise Cumhuriyet öncesi döneme dayanmaktadır.

Liselerde ilk sosyoloji öğretimi 1911’de Ziya Gökalp’in Selanik İttihat ve Terakki İdadisinde “İçtimaiyat” derslerini vermesi ile başlamıştır. İçtimaiyat dersini ilk defa programa koyduran ve okutan da Ziya Gökalp’tir. Cumhuriyet’in ilanından sonra ise sosyoloji öğretimi 1924’te lise ders müfredatında yerini almıştır (Zabun & Berber, 2019, s. 1073).

Türk Eğitim tarihi incelendiğinde 1924’ten günümüze dokuz farklı sosyoloji öğretim programının uygulandığı görülmüştür. Bu programlar sırasıyla 1924, 1935, 1938, 1952, 1957, 1976, 1987, 1995 ve 2009 sosyoloji öğretim programlarıdır. Zabun (2012, s. 158) bu programların amaç ve içerik açısından birbirlerinden farklılıklar taşıdığını belirtmiştir. Bu bağlamda sosyoloji öğretim programlarının diğer öğretim programlarında olduğu gibi eğitim sisteminde köklü değişikliklere gidilen belirli tarihi, siyasi dönüm noktalarında değiştirildiği ifade edilmiştir. Geçmişten günümüze sosyoloji öğretim programında yapılan değişiklikler çeşitli değişkenler bağlamında araştırma konusu haline getirilmiştir. Gerçekleştirilen bu araştırmalar farklı öğretim programları ve farklı konularda olsa da bazı konu ve öğretim programlarını konu alan (sosyoloji öğretim programına göre yazılan ders kitaplarının incelenmesi, 2009 öğretim programı gibi) çalışmalarda yoğunluk yaşandığı tespit edilmiştir. Bu yönü ile öğretim programları ile ilgili gerçekleştirilen araştırmalarda homojen bir dağılımın

olmadığını söylemek mümkündür. Sosyoloji öğretim programları ile ilgili gerçekleştirilen araştırmaların incelenmesi sonucu programların farklı açılardan ele alınmasının sağlanması ve belirli alanlarda yığılmaların önüne geçilmesi hedeflenmiştir.

Araştırmanın amacı 2000 ve 2025 yılları arasında sosyoloji öğretim programıyla ilgili gerçekleştirilmiş olan makale ve lisansüstü tezlerin incelenmesidir. Bu kapsamda inceleme konusu olan çalışmaların yayın türü, yayın yılları, araştırma yöntemleri, araştırmalarda ele alınan sosyoloji öğretim programlarının sıklığı ve amaçlarına göre dağılımları ortaya konmuştur. Ayrıca araştırma kapsamında ele alınan tezlerin yapıldığı üniversiteler ve enstitüler açısından dağılımlarına da yer verilmiştir. Böylece hangi üniversitelerde ağırlıklı olarak sosyoloji öğretimi ile ilgili tez çalışmasının yapıldığı açığa çıkarılmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırmada 2000-2025 yılları arasında ortaöğretim sosyoloji öğretim programıyla ilgili yapılmış olan makale ve tezlerin çeşitli değişkenler (amaçları, kullanılan yöntemler vb.) açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın 2000-2025 yılları arası yapılan çalışmalarla sınırlandırılma nedeni 21. yüzyıl ile birlikte eğitim alanında gerçekleştirilen reform çalışmalarının sosyoloji öğretimindeki etkisini ortaya çıkarmaktır. Bu sayede son 25 yılda Cumhuriyet'ten günümüze kadar geçen sürede uygulanan sosyoloji öğretim programlarının ne derece sıklıkla ele alındığının tespitinin gerçekleştirilmesi de hedeflenmiştir. Özellikle yapılandırmacı eğitim felsefesinin ve gelişen teknolojinin sosyoloji öğretimindeki etkileriyle ilgili gerçekleştirilen araştırma faaliyetlerinin ortaya çıkarılması için bu dönem aralığı araştırmanın konusunu oluşturmuştur. Bu sayede Cumhuriyet'in kuruluşundan günümüze kadar geçen sürede uygulanmış olan sosyoloji öğretim programları ile ilgili gerçekleştirilmiş olan çalışmaların kapsamlı bir analizi oluşturulmuştur. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizinden yararlanılmıştır.

Nitel araştırmalarda oldukça fazla kullanılan doküman analizi ile hem dijital hem de basılı kaynaklar sistemli bir şekilde incelenerek değerlendirilmektedir (Kıral, 2020, s. 173). Bu yöntem birebir veri toplama ve gözlem yapmanın mümkün olmadığı durumlarda araştırmacılara alternatif bir veri kaynağı sunmaktadır (Creswell, 2013, s. 190). Elde edilen araştırmalar önceden belirlenmiş olan (yayın türlerine, yıllara, araştırma tekniklerine göre dağılımları gibi) incelenmiştir. Bu temalar doğrultusunda betimsel analiz ile çözümleme yapılmıştır.

Evren/Örneklem/Çalışma grubu

Araştırmanın evrenini 2000-2025 yılları arasında ortaöğretim sosyoloji öğretim programıyla ilgili gerçekleştirilmiş olan makale ve tez çalışmaları oluşturmuştur. Belirlenen zaman aralığında yapılmış olan makale ve tezlerin sayısı sınırlı olduğundan örneklem alınmadan bütün evrene ulaşılması amaçlanmıştır. Araştırmada 2000-2025 yılları arasında Türkiye’de sosyoloji öğretim programları ile ilgili gerçekleştirilen çalışmalara ulaşabilmek için Dergi Park, Google Akademik ve Ulusal Tez Merkezinde taramalar yapılmıştır. Aramalarda “sosyoloji öğretim programı” anahtar kelimesine yer verilmiştir. Araştırmalar sonucunda toplam 37 çalışmaya rastlanmıştır. Bu çalışmalardan 24’ü makale iken 13’ü tez çalışmasıdır. Sosyoloji öğretim programıyla ilgili gerçekleştirilen kitap bölümleri ve bildiriler araştırma kapsamının dışında tutulmuştur.

Araştırma kapsamında incelenen makale çalışmaları; Zabun (2009)’un “Temel toplumsal bir kurum olarak ailenin sosyoloji öğretim programlarında yer alışı durumu”, Ocak ve Aslan Taşçı (2012)’nin “2009 sosyoloji öğretim programı uygulamasına yönelik öğretmen tutumları”, Banoğlu ve Baş (2012)’in “Sosyoloji dersi öğrenci algılarının derse verilen önem, sosyal kazanım ve öğrenme ortamı boyutları açısından incelenmesi”, Zabun (2012)’un “Türkiye’de sosyoloji dersi öğretim programlarının amaç ve içeriklerinin toplumsal değişmeye paralel olarak değişimi”, Zabun (2012a)’un “Eğitimin siyasal sosyalleştirme işlevi: Cumhuriyet dönemi ilk sosyoloji öğretim programı ve ders kitaplarında siyasal sosyalleştirme”, Biçer (2013)’in “Felsefe gurubu dersleri (psikoloji, sosyoloji, mantık) öğretim programları ve LYS sorularının karşılaştırmalı analizi”, Zabun (2013)’un “Analytical and critical evaluation on affective objectives at secondary education sociology teaching in Turkey”, Öner vd. (2014)’nin “Ortaöğretim sosyoloji dersinde örnek bir basamaklı öğretim uygulaması”, Manav (2016)’in “Ortaöğretim felsefe grubu dersleri (sosyoloji, psikoloji, mantık) mevcut öğretim programlarında Türk bilim insanları: sorunlar ve çözüm önerileri”, Korkmaz ve Ünsal (2017)’in “Analysis of attainments and evaluation questions in sociology curriculum according to the SOLO taxonomy”, Manav ve Zabun (2017)’un “Ortaöğretim sosyoloji öğretiminde Nasreddin Hoca fıkralarından yararlanma”, Arslan (2018)’in “Cumhuriyetin temel değerlerinin aktarılmasında tarih, coğrafya, felsefe sosyoloji ve edebiyat programlarının eleştirel olarak değerlendirilmesi”, Zabun (2018)’un “Ortaöğretim sosyoloji dersi öğretim programlarında din kurumu-laiklik ve ders kitaplarına yansımaları”, Sain ve Zabun (2018)’un “Cumhuriyet dönemi lise sosyoloji ders kitaplarında Türkçü yaklaşım: Mehmet İzzet: “içtimaiyat”, Sain&Zabun ve

Berber (2019)'in "Cumhuriyetin ilk yıllarında millet kavramının sosyolojik öğretimi: Mehmet İzzet-Necmeddin Sadak", Zabun ve Berber (2019)'in "İdeolojik sosyoloji öğretimi: halk fırkası programı doğrultusunda yazılan ilk ders kitabı (Necmeddin Sadak)", Demirpolat (2021)'in "2009 yılı ortaöğretim sosyoloji dersi öğretim programı'nın kritik bir incelemesi: sosyoloji eğitiminde disiplinlerarası ya da post-konvansiyonel yaklaşım", Aslan (2022)'in "Sosyoloji öğretiminde 'yüz numaralı adam' filminden yararlanma", Orhan ve Adıgüzel (2022)'in "Ortaöğretim yetkinliklerini karşılama düzeyi açısından 2009 sosyoloji ders programının değerlendirilmesi", Aslan (2023)'in "Sosyal bilimler lisesinde okutulan sosyoloji ders kitaplarının öğretim programına uygunluğu açısından incelenmesi", Aslan ve Duman (2024)'in "Sosyal bilimler lisesinde okutulan sosyoloji 1 ve sosyoloji 2 ders kitaplarının değerler açısından incelenmesi", Görücü ve Ünsal (2024)'in "Öğretim ilkeleri açısından ortaöğretim sosyoloji ders kitabının incelenmesi", İnce ve Dikbıyık (2024)'in "Disiplinlerarası eğitim bağlamında ortaöğretim sosyoloji ders kitabı ve öğretim programının coğrafi kavramlar ve coğrafya müfredatı açısından değerlendirilmesi", Üstündağ Yıldırım (2024)'in "Ortaöğretimde akademik düzeyde sosyoloji öğretimi: sosyal bilimler lisesi sosyoloji dersi öğretim programı ve ders kitaplarının incelenmesi"dir.

Araştırma kapsamında incelenen yüksek lisans tezleri Yalar (2001)'in "Lise sosyoloji dersi öğretim programının değerlendirilmesi", Anık (2005)'in "Eğitimde yenileşme ve Türkiye'de lise sosyoloji ders kitapları", Alican (2007)'in "Ankara liselerinde sosyoloji dersi veren sosyoloji öğretmenlerinin sosyoloji dersleri ile ilgili yaklaşımları: Ankara liselerinde sosyoloji öğretiminde karşılaşılan çok boyutlu sorunlar", Nergüz (2017)'ün "Lise sosyoloji ders kitaplarında iktidara göre ideolojik kurgular (1950-2012 arası karşılaştırmalı bir çözümleme)", Odabaşı Koç (2017)'un "Lise sosyoloji ders kitaplarında toplumsal cinsiyet eşitliği", Üstündağ (2017)'in "Toplumsal cinsiyet eşitliğinin ortaöğretim düzeyinde sosyolojik öğretimi", Arslan Temel (2018)'in "Sosyoloji dersi öğretiminde karşılaşılan sorunların öğretmen görüşleri açısından değerlendirilmesi: Manisa ili örneği", Kaynak (2018)'in "Yapısal sorunlar ve "ikinci sosyoloji": disiplinler temsillerin bir içerik analizi", Sain (2018)'in "Cumhuriyet dönemi lise sosyoloji ders kitaplarında ideolojik içerik (Mehmet İzzet-Necmeddin Sadak)", Tok (2019)'un "Cumhuriyet'in yurttaş inşa projesinde lise sosyoloji ders kitaplarının etkisi (1923-1938)", Orhan (2020)'in "Ortaöğretim yetkinliklerini karşılama düzeyi açısından sosyoloji ders programının değerlendirilmesi", Görücü (2024)'nün "Öğretim ilkeleri açısından ortaöğretim sosyoloji ders kitabının incelenmesi"dir. Araştırma kapsamında incelenen doktora tezi ise Anıt

Sosyoloji dersi öğretim programı ile ilgili gerçekleştirilen çalışmaların incelenmesi

(2020)'ın "Türk eğitim sistemine ve lise sosyoloji ders kitaplarına yüklenen ideolojik görevin eleştirisi" dir.

Araştırmada nitel araştırma yöntemi olan doküman analizinden faydalanılmıştır. Araştırma kapsamında bireylerden doğrudan veri toplanmadığı için etik kurul izni gerektirmeyen bir araştırmadır. Araştırmada açık erişim bulunan makale ve tezler incelendiğinden etik ilkelere aykırı bir durum bulunmamaktadır.

Veri analizi

Araştırma kapsamında 2000-2025 yılları arasında gerçekleştirilen makale ve tez çalışmaları yayın türleri, yıllara göre dağılımları, araştırma türleri, araştırmaya söz konusu olan sosyoloji öğretim programlarının sıklığı, araştırma kapsamında yer alan tezlerin yapıldıkları üniversite dağılımları ve enstitüleri ile araştırma amaçları bakımından incelenmiştir. Bu temalar doğrultusunda betimsel analiz ile inceleme sonucunda elde edilen verilere dayalı frekans ve yüzde hesaplamaları yapılmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bulgular bölümünde incelenen araştırma türleri ve frekansları, araştırmaların yıllara göre dağılımları, yöntemleri, araştırmalarda konu edinilen öğretim programının yılı ve sıklığı ile araştırma amaçlarının dağılımlarına yer verilmiştir. Ayrıca inceleme kapsamında yer alan yüksek lisans ve doktora tezlerinin yapıldıkları üniversite ve enstitü dağılımları da ele alınmıştır. Böylece sosyoloji öğretimi ile ilgili gerçekleştirilen çalışmaların hangi konularda yoğunlaştığının tespiti gerçekleştirilmiştir. İncelenen araştırmaların yayın türlerine göre dağılımları şöyledir:

Tablo 1. İncelenen araştırmaların yayın türlerine göre dağılımları

Yayın Türü	Frekans(f)	Yüzde(%)
Yüksek Lisans Tezi	12	32,43
Doktora Tezi	1	2,70
Makale	24	64,86
Toplam	37	100

Tablo 1'de de görüldüğü gibi 2000-2025 yılları arasında sosyoloji öğretimi ile ilgili gerçekleştirilen en fazla çalışma makale türünde (%64,86)dir. Konu ile ilgili gerçekleştirilen tez çalışmalarında ise ağırlık yüksek lisans tezinde (%32,43)dir. Doktora tezi (%2,70) ise en az çalışılan yayın türü içerisinde yer almaktadır. Yayın türlerinin yıllara göre dağılımları ise şöyledir:

Tablo 2. İncelenen araştırmaların yıllara göre dağılımları

Yıllar	Yüksek Lisans Tezi	Doktora Tezi	Makale	Frekans(f)	Yüzde(%)
2001	1			1	2,70
2005	1			1	2,70
2007	1			1	2,70
2009			1	1	2,70
2012			4	4	10,81
2013			2	2	5,40
2014			1	1	2,70
2016			1	1	2,70
2017	3		2	5	13,51
2018	3		3	6	16,21
2019	1		2	3	8,10
2020	1	1		2	5,40
2021			2	2	5,40
2022			1	1	2,70
2023			1	1	2,70
2024	1		4	5	13,51
Toplam	12	1	24	37	100

Tablo 2’de de görüldüğü gibi sosyoloji dersi ğretim programı ile ilgili tek doktora tezi 2020 yılında gerçekleştirilmiştir. Ayrıca tablodan hareketle sosyoloji ğretim programıyla ilgili çalışmaların ağırlıklı olarak çoktan aza doğru makale (f=24), yüksek lisans (f=12) ve doktora tezi (f=1) şeklinde olduğunu söylemek mümkündür. Yıllar bazında değerlendirme yapıldığında ise 2000-2025 yılları arası dönemde sosyoloji ğretimi ile ilgili en fazla çalışmanın 2018 yılında (%16,21) gerçekleştirildiği görülmüştür. Gerçekleştirilen çalışmaların araştırma yöntem dağılımları ise şöyledir:

Tablo 3. İncelenen tez ve makalelerin araştırma yöntemleri bakımından dağılımları

Yöntem	Frekans(f)	Yüzde(%)
Nicel	8	21,62
Nitel	29	78,37
Toplam	37	100

Tablo 3’te de görüldüğü gibi sosyoloji ğretim programı ile ilgili 2000-2025 yılları arasında gerçekleştirilen tez ve makale çalışmalarında çoğunlukla nitel araştırma tekniklerinden (%78,37) faydalanılmıştır. Çalışmalarda ele alınan sosyoloji ğretim programlarının sıklıkları ve yüzdelik dağılımları makale ve tez başlıkları altında ayrı ayrı ele alınmıştır. Makalelerde ele alınan sosyoloji ğretim programları sıklıkları ve yüzdelik dağılımları şöyledir:

Sosyoloji dersi öğretim programı ile ilgili gerçekleştirilen çalışmaların incelenmesi

Tablo 4. İncelenen makalelerde araştırmalarda ele alınan sosyoloji öğretim programlarının sıklığı

Öğretim Programı	Frekans (f)	Yüzde (%)
1924	7	12,28
1935	5	8,77
1938	5	8,77
1952	4	7,01
1957	4	7,01
1976	4	7,01
1987	4	7,01
1995	4	7,01
2006(sosyal bilimler dersi sosyoloji öğrenme alanı)	3	5,26
2009	17	29,82
Toplam	57	100

Tablo 4’te de görüldüğü gibi 2000-2025 yılları arasında en fazla araştırma konusu olan sosyoloji öğretim programı 2009 (%29,82) sosyoloji öğretim programıdır. Bu programı sırasıyla 1924 programı (%12,28) takip etmektedir. Tablo oluşturulurken ele alınan tez ve makale çalışmalarında birden fazla öğretim programına yer verildiği çalışmaların olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda incelenen araştırmalardan bir kısmı sadece bir öğretim programını kendisine ölçüt olarak alırken diğerleri Cumhuriyet’in kurulduğu andan itibaren sosyoloji öğretimi için hazırlanmış olan öğretim programlarının tarihsel analizini kendisine konu edinmiştir. Makale araştırmalarından 3 tanesinde 1924-2009 arası dönemdeki bütün programlara yer verildiği görülmüştür. Ayrıca araştırma kapsamında yer alan bir makalenin 1924-1995 arası dönemi kapsadığı, 14 makalenin ise 2009 sosyoloji öğretim programını kendisine konu edindiği bulgular arasındadır. 3 makalede ise 2006 (sosyal bilimler dersi sosyoloji öğrenme alanı) öğretim programının incelendiği tespit edilmiştir. 2006 öğretim programı sadece sosyal bilimler lisesinde öğrenim gören öğrencilerin sosyoloji dersini konu edinmesi bakımından diğer sosyoloji öğretim programlarından ayrılmaktadır. Bu yönü ile 2006 (sosyal bilimler dersi sosyoloji öğrenme alanı) öğretim programı ülkemizde sadece Sosyal Bilimler Liselerinde okuyan öğrencilerin zorunlu ders kapsamında aldıkları sosyoloji dersinin öğretim programıdır. Bu programın diğer liselerde geçerli olan 2009 sosyoloji öğretim programına oranla daha akademik ağırlıklı içeriğe sahip olduğunu söylemek mümkündür.

Makale çalışmalarında en fazla araştırma konusu 2009 sosyoloji öğretim programına göre oluşturulurken doktora ve yüksek lisans tezlerinde ele alınan program sıklığı ise şöyledir:

Tablo 5. İncelenen tezlerde ele alınan sosyoloji öğretim programlarının sıklığı

Öğretim Programı	Frekans (f)	Yüzde (%)
1924	3	10,34
1935	3	10,34
1938	3	10,34
1952	2	6,89
1957	2	6,89
1976	2	6,89
1987	2	6,89
1995	2	6,89
2009	10	34,48
Toplam	29	100

Tablo 5 oluşturulurken ele alınan tezlerde birden fazla öğretim programına yer verilmesi göz önüne alınmıştır. Bu kapsamda bazı tezlerde belirli yıl aralıklarında birden fazla öğretim programı inceleme konusu olmuştur. Tabloda yer alan frekans sayıları bu dağılımların tamamına yer verilerek oluşturulmuştur. Tablo 5'te de görüldüğü gibi tezlerde en fazla ele alınan program 2009 yılına aittir. 2000-2025 yılları arasında gerçekleştirilen tezlerden sadece biri doktora tezidir. Bu tezde Cumhuriyet'in ilanından 2005 yılına kadar olan dönemde uygulamada olan sosyoloji öğretim programlarına yer verilmiştir. Makale araştırmalarında olduğu gibi yüksek lisans tezlerinin bazılarında da belirli yıl aralığındaki öğretim programları ele alınırken diğerlerinde tek bir öğretim programına yer verilmiştir. Toplam sayılar göz önüne alındığında en fazla çalışmanın 2009 sosyoloji öğretim programı ile ilgili gerçekleştirilmiş olması dikkat çekicidir. Sayısal açıdan 2009 sosyoloji öğretim programını temele alan daha fazla çalışmanın gerçekleştirilmesinde en uzun süre sosyoloji dersine kaynaklık yapan öğretim programı olması olasıdır. Araştırma kapsamında yer alan tezlerin yapıldıkları üniversite dağılımları ise şöyledir:

Tablo 6. İncelenen tezlerin yapıldıkları üniversitelerin dağılımı

Üniversiteler	Yüksek Lisans	Doktora	Yüzde (%)
Anadolu Üniversitesi	1		7,69
İstanbul Üniversitesi	1	1	15,38
Gazi Üniversitesi	3		23,07
Çukurova Üniversitesi	1		7,69
Erciyes Üniversitesi	2		15,38
Hacettepe Üniversitesi	1		7,69
Dokuz Eylül Üniversitesi	1		7,69
Düzce Üniversitesi	1		7,69
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	1		7,69
Toplam	12	1	100

Sosyoloji dersi öğretim programı ile ilgili gerçekleştirilen çalışmaların incelenmesi

Tablo 6'daki yüzdeler dağılımları 12'si yüksek lisans ve 1'i doktora olmak üzere toplam 13 tez üzerinden hesaplanmıştır. Tablo 6'da görüldüğü gibi sayısal açıdan analiz gerçekleştirildiğinde (f=3) %23,07 oran ile en fazla tezin yapıldığı üniversite Gazi Üniversitesidir. Sosyoloji dersi öğretim programı ile ilgili tek doktora tezi İstanbul Üniversitesinde (%15,38) gerçekleştirilmiştir. İstanbul Üniversitesinde konu ile ilgili hem yüksek lisans hem de doktora tezi gerçekleştirildiğinden oransal dağılımın hesaplanmasında üniversitenin (f=2) tezi hesaplama alınmıştır. Frekans ve yüzdeler dağılımlar sonucu İstanbul Üniversitesi ve Erciyes Üniversitesi konu ile ilgili en fazla tezin yapıldığı ikinci üniversite konumundadır. Konu ile ilgili tez çalışmasının yapıldığı toplam üniversite sayısı ise 9'dur.

Tablo 7. İncelenen tez araştırmaların yapıldıkları enstitü dağılımı

Enstitü	Frekans(f)	Yüzde (%)
Eğitim bilimleri enstitüsü	5	38,46
Sosyal bilimler enstitüsü	8	61,53
Toplam	13	100

Tablo 7'de görüldüğü gibi sosyoloji öğretim programı ile ilgili yapılan tezlerin çoğunluğu sosyal bilimler enstitüsünde (%61,53) gerçekleştirilmiştir. Sosyoloji öğretimi eğitim fakültesinin konusu olduğundan bu dağılım dikkat çekici bir sonuçtur. Bu durumun meydana gelmesinde eğitim fakültelerinde sosyoloji öğretmenlerinin felsefe grubu öğretmenliği adı altında yetiştirilmesi etkili olabilir. Günümüzde felsefe grubu öğretmeni yetiştiren üniversiteler Gazi Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi ve Çukurova Üniversitesidir (Dombaycı & Kızıltan, 2017, s. 272). Ülkemizde sadece üç üniversitenin eğitim fakültesinde felsefe grubu eğitimi bölümünün olması, sosyoloji öğretimi ile ilgili tez çalışmalarında diğer üniversitelerin sosyal bilimler enstitüsünün konu ile ilgili daha fazla araştırma yapmasını sağlamış olabilir. Çünkü edebiyat fakültelerindeki felsefe, sosyoloji, psikoloji bölümleri sayıca eğitim fakültesinde yer alan felsefe grubu öğretmenliği bölümünden daha fazladır. Edebiyat fakültelerinde bu bölümlerde eğitim alan bireylerin formasyon alması sonucu felsefe grubu öğretmenliğine atanma hakkı bulunmaktadır. Sayısal olarak eğitim bilimleri enstitüsünde felsefe grubu eğitimi ile ilgili yüksek lisans ve doktora yapma imkanı da azdır. Dolayısıyla sosyoloji öğretimiyle ilgili çok sayıda tez sosyal bilimler enstitülerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında yer alan makale ve tezlerin amaçlarına göre dağılımları ise şöyledir:

Tablo 8. İncelenen çalışmaların amaçlarına göre dağılımları

Amaçlar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Sosyoloji ders kitaplarının incelenmesi	18	48,64
Programın incelenmesi	9	24,32
Programdan hareketle öğretim uygulamaları	5	13,51
Programa yönelik öğretmen ve öğrenci görüşleri	5	13,51
Toplam	37	100

Tablo 8’de yer alan veriler hem makale hem de tezlerin araştırma amaçlarından oluşturulmuştur. Tablo 8’de de görüldüğü gibi 2000-2025 yılları arasında sosyoloji öğretim programı ile ilgili gerçekleştirilen çalışmaların amacı en fazla sosyoloji öğretim programı ile ders kitaplarının arasındaki ilişkinin incelenmesi (%48,64) şeklindedir. Daha sonra sırasıyla sosyoloji öğretim programının genel yapısının incelenmesi (%24,32), programdan hareketle derslerde kullanılabilecek öğretim uygulamaları (%13,51) ve programa yönelik öğretmen ve öğrenci görüşleri (%13,51) konularında çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Programa yönelik öğretmen ve öğrenci tutumlarında karşılaşılan zorluklar açısından öğretmen ve öğrenci görüşleri, derse verilen önem, sosyal kazanım ve öğrenme boyutları gibi özellikler ele alınmıştır.

SONUÇ ve TARTIŞMA

2000-2025 yılları arasında sosyoloji öğretim programları ile ilgili gerçekleştirilmiş olan makale, yüksek lisans ve doktora tez çalışmalarının incelendiği araştırmada toplam 37 araştırma incelenmiştir. Söz konusu araştırmaların 1 (%2,70)’i doktora tezi, 12 (%32,43)’si yüksek lisans tezi, 24 (%64,86)’ü ise makaleden oluşmaktadır. Yayın türleri dağılımlarına göre sosyoloji öğretim programı ile ilgili en fazla yayın türünün makalede yapıldığını söylemek mümkündür. Araştırmaların yıllara göre dağılımları incelendiğinde 2002-2006 arası ile 2008, 2010 ve 2011 yıllarında konu ile ilgili hiç yayın yapılmadığı tespit edilmiştir. 2018 yılında ise en fazla yayının (6 yayın, %16,21) yapıldığı bulgular arasındadır. Belirtilen yıllar haricinde 2000-2025 yılları arasında sosyoloji öğretim programı ile ilgili en az bir yayın yapılmıştır.

Ülkemizde sadece sosyal bilimler lisesinde zorunlu ders kapsamında yer alan sosyoloji dersinin öğretim programı farklıdır. Bu bağlamda sosyal bilimler lisesinde 2006 (sosyal bilimler dersi sosyoloji öğrenme alanı) öğretim programına göre ders yürütülmektedir. Araştırma neticesinde 2006 öğretim programı ile ilgili 3 (% 5,26) makale çalışmasının gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. 2006 (sosyal bilimler dersi sosyoloji öğrenme alanı) öğretim programıyla ilgili 2009 sosyoloji öğretim programından daha az sayıda araştırmanın gerçekleştirilmesinde 2006

Sosyoloji dersi öğretim programı ile ilgili gerçekleştirilen çalışmaların incelenmesi

öğretim programının sadece sosyal bilimler lisesinde zorunlu ders kapsamında yer alması etkili olabilir. Ülkemizde sosyal bilimler lisesinde okutulan bu ders diğer liselerde okutulan ve seçmeli ders kapsamında yer alan sosyoloji dersine kıyasla daha akademik bir dile sahiptir. Ayrıca bu dersin zorunlu ders kapsamında yer alması sosyal bilimler lisesinde öğrenim gören bütün öğrencilerin sosyolojiyle ilgili kapsamlı bir bilgi aldıklarını göstermektedir. 2009 sosyoloji öğretim programı ise yıllardır ülkemizin bütün liselerinde geçerli olan bir öğretim programıdır. Bu durum 2009 sosyoloji öğretim programıyla ilgili daha fazla araştırmanın yapılmasını sağlamış olabilir. Bu çalışmaların tamamında nitel araştırma tekniğinden faydalanılmıştır. Araştırma kapsamında ele alınan çalışmaların 29 (%78,37)'unda nitel araştırmadan 8 (%21,62)'inde ise nicel araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Ayrıca araştırmalarda 1924, 1935, 1938, 1952, 1957, 1976, 1987, 1995 ve 2009 sosyoloji öğretim programı olmak üzere bütün programlar ile ilgili çalışma yapıldığı görülmüştür. Ele alınan araştırmalardan bazıları sadece bir sosyoloji öğretim programını ele alırken bazılarında birden fazla program ele alınmıştır. Öğretim programı sıklığı oluşturulurken ele alınan çalışma sayısı değil programların çalışmada kaç defa ele alındıklarının tespiti yapılmıştır. Makalelerde en fazla 2009 sosyoloji öğretim programının konu edildiği (f=17, %29,82) görülmüştür. Benzer şekilde tez çalışmalarında da en fazla 2009 programından (f=10, %34,48) yararlanıldığı gözlenmiştir. Ayrıca tezlerde normal liselerde okutulan sosyoloji öğretim programlarının tamamıyla ilgili çalışma gerçekleştirilmiştir. Ancak sosyal bilimler lisesinde zorunlu ders kapsamında yer alan 2006 sosyoloji öğretim programının konu edildiği hiçbir tez çalışmasına rastlanılmamıştır. Bu durumun oluşmasında da makale araştırmalarında olduğu gibi 2009 sosyoloji öğretim programının bütün liselerde uygulanmakta olan program olması etkili olabilir. Çünkü 2006 Sosyal Bilimler Lisesi sosyoloji öğretim programı sadece sosyal bilimler liselerinde zorunlu ders kapsamında yer almaktadır.

İncelenen tezlerin yapıldıkları üniversitelere göre dağılımlarında konu ile ilgili en fazla tez çalışması Gazi Üniversitesi (f=3, %23,07) ne aittir. Enstitülere göre dağılımlarda ise en fazla sayı ve yüzdeye (f=8, %61,53) sahip olan sosyal bilimler enstitüsüdür. Felsefe grubu öğretmenliği bölümünün ülkemizde sadece 3 üniversitede (Gazi Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi) örgün eğitime devam ettiği göz önüne alındığında sosyoloji öğretimi ile ilgili gerçekleştirilen tez çalışmalarının sosyal bilimler enstitüsünde ağırlıklı olarak ele alınması dikkat çekicidir. Bu durum sosyoloji öğretimiyle ilgili eğitim fakültesinde felsefe grubu öğretmenliği bulunmayan enstitülerde konunun daa fazla oranda ele alındığını göstermiştir. İncelenen makale ve tezlerin amaçlarına göre dağılımları ele alındığında

en fazla ders kitaplarının öğretim programına uygunluğu ile ilgili (f=18, %48,64) çalışmaların gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Dolayısıyla sosyoloji öğretim programı ile ilgili gerçekleştirilen çalışmalarda homojen bir dağılım olmadığını söylemek mümkündür. Benzer durum araştırmalarda çoğunlukla nitel araştırma tekniğinden yararlanılmasında da görülmüştür. Bulgular sonucunda sosyoloji dersi öğretim programı ile ilgili araştırma yapmak isteyenler için öneriler şöyledir:

Ders kitaplarının incelenmesi, programın incelenmesi, öğretmen ve öğrenci görüşleri gibi konularda çok fazla çalışma mevcuttur. Sosyoloji dersinin uygulanmasında yaşanan zorluklar ile ilgili görüşlerin yer aldığı çalışmalar yapılabilir.

Sosyoloji dersinin bireye katkılarını temele alan konulara yer verilebilir.

Ülkemizdeki sosyoloji öğretimi ile diğer ülkelerin sosyoloji öğretimleri karşılaştırılabilir.

Sosyal bilimler lisesinde okutulan 2006 (sosyal alanlar eğitimi sosyoloji alanı) öğretim programı ile ilgili tez çalışmalarına ağırlık verilebilir.

Sosyoloji öğretim programı ile nicel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı çalışmalar artırılabilir.

KAYNAKÇA

- Alican, N. (2007). *Ankara liselerinde sosyoloji dersi veren sosyoloji öğretmenlerinin sosyoloji dersleri ile ilgili yaklaşımları: Ankara liselerinde sosyoloji öğretiminde karşılaşılan çok boyutlu sorunlar (Tez no 209440)*. [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Türkiye]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Anık, M. (2005). *Eğitimde yenileşme ve Türkiye’de lise sosyoloji ders kitapları, (Tez no 176182)*. [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, Türkiye]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Anıt, Z. (2020). *Türk eğitim sistemine ve lise sosyoloji ders kitaplarına yüklenen ideolojik görevin eleştirisi, (Tez no 660799)*. [Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, Türkiye]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Aslan, G. (2022). Sosyoloji öğretiminde “yüz numaralı adam” filminden yararlanma, *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi TÜBAD*, 7(2), 416-423.
- Aslan, G. (2023). Sosyal bilimler lisesinde okutulan sosyoloji ders kitaplarının öğretim programına uygunluğu açısından incelenmesi, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 12(3), 28-37.

Sosyoloji dersi öğretim programı ile ilgili gerçekleştirilen çalışmaların incelenmesi

- Aslan, G., & Duman, E. Z. (2024). Sosyal bilimler lisesinde okutulan sosyoloji 1 ve sosyoloji 2 ders kitaplarının değerler açısından incelenmesi, *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 10(5), 829-836.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.13844472>
- Arslanoğlu, İ. (2017). *Sosyolojiye Giriş*, Akçağ Yayınları.
- Arslan, S. (2018). Cumhuriyetin temel değerlerinin aktarılmasında tarih, coğrafya, felsefe, sosyoloji ve edebiyat programlarının eleştirel olarak değerlendirilmesi, *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(13), 1-34.
- Arslan Temel, H. (2018). *Sosyoloji dersi öğretiminde karşılaşılan sorunların öğretmen görüşleri açısından değerlendirilmesi: Manisa ili örneği*, (Tez no 526053). [Yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi, Türkiye]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Avcı, M. G., & Kıran, E. (2021). Toplumsal değişme, yetişkin eğitimi ve sosyoloji, *Milli Eğitim*, 50(230), s. 835-856.
- Banoğlu, K., & Baş, Y. (2012). Sosyoloji dersi öğrenci algılarının derse verilen önem, sosyal kazanım ve öğrenme ortamı boyutları açısından incelenmesi, *Eğitim ve Bilim*, 37(164), 31-44.
- Biçer, B. (2013). Felsefe gurubu dersleri (psikoloji, sosyoloji, mantık) öğretim programları ve LYS sorularının karşılaştırmalı analizi, *Cumhuriyet International Journal of Education-CIJE*, 2(3), 1-14
- Creswell, J. (2013). *Araştırma deseni: nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*, S. B. Demir (Çev.) Eğiten Kitap. (Orijinal çalışma 2003'te yayımlanmıştır)
- Demirpolat, A. (2021). "2009 yılı ortaöğretim sosyoloji dersi öğretim programı"nın kritik bir incelemesi: sosyoloji eğitiminde disiplinlerarası ya da post-konvansiyonel yaklaşım", *International Social Sciences Studies Journal*, 7(86), 3521-3525
- Dombaycı, M. A. Kızıltan, Ö. (2017). Felsefe grubu eğitimi lisans programlarının karşılaştırılması, *Turkish Studies*, 12(25), 265-288.
<http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12247>
- Görücü, Y. D. (2024). *Öğretim ilkeleri açısından ortaöğretim sosyoloji ders kitabının incelenmesi*, (Tez no 869213). [Yüksek lisans tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Türkiye]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Görücü, Y. D., & Ünsal, S. (2024). Öğretim ilkeleri açısından ortaöğretim sosyoloji ders kitabının incelenmesi, *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(2), 1715-1744
<http://dx.doi.org/10.51460/baebd.1477986>
- İnce, Z., & Dikbıyık, C. (2024). Disiplinlerarası eğitim bağlamında ortaöğretim sosyoloji ders kitabı ve öğretim programının coğrafi kavramlar ve coğrafya müfredatı açısından değerlendirilmesi, *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 59, 651-673

- Kaynak, H. (2018). *Yapısal sorunlar ve “ikinci sosyoloji”*: disiplinler temsillerin bir içerik analizi, (Tez no 492343).[Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Türkiye]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü, Dergisi*, 15, 170-189
- Korkmaz, F., & Ünsal, S. (2017). Analysis of attainments and evaluation questions in sociology curriculum according to the SOLO taxonomy, *Eurasian Journal of Educational Research* 69, 75-92
- Manav, F. (2016). Ortaöğretim felsefe grubu dersleri (sosyoloji, psikoloji, mantık) mevcut öğretim programlarında Türk bilim insanları: sorunlar ve çözüm önerileri, *Inesjournal Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(9), s.174-184
- Manav, F., & Zabun, B. (2017). Ortaöğretim sosyoloji öğretiminde Nasreddin Hoca fıkralarından yararlanma, *Turkish Studies*, 12(28), 557-576. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12422>
- Nergüz, E. (2017). *Lise sosyoloji ders kitaplarında iktidarlara göre ideolojik kurgular (1950-2012 arası karşılaştırmalı bir çözümleme)*, (Tez no 485682). [Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Türkiye]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Ocak, G., & Aslan Taşçı, D. (2012). 2009 sosyoloji öğretim programı uygulamasına yönelik öğretmen tutumları, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 379-399.
- Odabaşı Koç, Ö. (2017). *Lise sosyoloji ders kitaplarında toplumsal cinsiyet eşitliği*, (Tez no 490554). [Yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi, Türkiye]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Orhan, Ü. G. (2020). *Ortaöğretim yetkinliklerini karşılama düzeyi açısından sosyoloji ders programının değerlendirilmesi*, (Tez no 639596). [Yüksek lisans tezi, Düzce Üniversitesi, Türkiye]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Orhan, Ü. G., & Adıgüzel, A. (2022). Ortaöğretim yetkinliklerini karşılama düzeyi açısından 2009 sosyoloji ders programının değerlendirilmesi, *Educational Academic Research*, 46, 85-98 <http://dx.doi.org/10.5152/AUJKKEF.2022.873458>
- Öner, G., Ünsal, S., Meşe, N.N., & Korkmaz, F. (2014). Orta öğretim sosyoloji dersinde örnek bir basamaklı öğretim uygulaması, *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 13(1), 229-243.
- Sain, K. (2018). *Cumhuriyet dönemi lise sosyoloji ders kitaplarında ideolojik içerik (Mehmet İzzet-Necmeddin Sadak)*, (Tez no 526736).[Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Türkiye]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

Sosyoloji dersi öğretim programı ile ilgili gerçekleştirilen çalışmaların incelenmesi

- Sain, K. & Zabun, B. (2018). Cumhuriyet dönemi lise sosyoloji ders kitaplarında Türkçü yaklaşım: Mehmet İzzet: “içtimaiyat”, *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 7(21), 723-737.
- Sain, K. Zabun, B., & Berber, Ş. (2019). Cumhuriyetin ilk yıllarında millet kavramının sosyolojik öğretimi: Mehmet İzzet-Necmeddin Sadak, *Atlas International Refereed Journal on Social Sciences*, 5(21), 550-557
- Tok, M. (2019). *Cumhuriyetin yurttaş inşa projesinde lise sosyoloji ders kitaplarının etkisi (1923-1938)*, (Tez no 591536). [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Üstündağ, İ. (2017). Toplumsal cinsiyet eşitliğinin ortaöğretim düzeyinde sosyolojik öğretimi, (Tez no 486007). [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Türkiye]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Üstündağ Yıldırım, İ. (2024). Ortaöğretimde akademik düzeyde sosyoloji öğretimi:sosyal bilimler lisesi sosyoloji dersi öğretim programı ve ders kitaplarının incelenmesi, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 10(3), 423-429. <https://doi.org/10.5281/zenodo.11391242>
- Yalar, T. (2001). *Lise sosyoloji dersi öğretim programının değerlendirilmesi*, (Tez no 101641). [Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Türkiye]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Zabun, B. (2009). Temel toplumsal bir kurum olarak ailenin sosyoloji öğretim programlarında yer alış durumu, *Aile ve Toplum*, 5(17), 97-103.
- Zabun, B. (2012). Türkiye’de sosyoloji dersi öğretim programlarının amaç ve içeriklerinin toplumsal değişmeye paralel olarak değişimi, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1), s. 157-170.
- Zabun, B. (2012a). Eğitimin siyasal sosyalleştirme işlevi: Cumhuriyet dönemi ilk sosyoloji öğretim programı ve ders kitaplarında siyasal sosyalleştirme, *Akademik Bakış Dergisi*, 31, 1-12.
- Zabun, B. (2013). Analytical and critical evaluation on affective objectives at secondary education sociology teaching in Turkey, *International Journal on New Trends in Education and their implications*, 4(2), 171-177.
- Zabun, B. (2018). Ortaöğretim sosyoloji dersi öğretim programlarında din kurumu-laiklik ve ders kitaplarına yansımaları, *Journal of Anatolian Cultural Research*, 2(3), 34-45.
- Zabun, B., & Berber, Ş. (2019). İdeolojik sosyoloji öğretimi: halk fırkası programı doğrultusunda yazılan ilk ders kitabı (Necmeddin Sadak), *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 5(21), 1072-1080.